

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 11005 ส.ร. ๙-189
41.5.S.O. 2554 ๐๐๐

ที่ กษ ๐๕๑๐/๒๐๙๓๔

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ผลการดำเนินการตามรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา
เรื่อง การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพืชสมุนไพร

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๑๘๕๒๓ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารสรุปผลการดำเนินการตามรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เรื่อง การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพืชสมุนไพร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขอเสนอผลการดำเนินการตามรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เรื่อง การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพืชสมุนไพร เพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ โดยเรื่องที่เสนอดังกล่าวนี้นี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข พิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เรื่อง การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพืชสมุนไพร โดยมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมผลการดำเนินการ และส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

- มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๔ เห็นชอบให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ และตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ต่อไป ดังนี้

๑). เมื่อสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาได้ส่งญัตติ รายงาน หรือข้อสังเกตของคณะกรรมการสามัญหรือวิสามัญ มาเพื่อให้รัฐบาลพิจารณาดำเนินการ ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาส่งญัตติ รายงาน และข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ให้ส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาว่าสมควรจะดำเนินการตามญัตติ รายงาน และข้อสังเกตในเรื่องใดได้หรือไม่ ประการใดก่อน เมื่อได้รับแจ้งผลการพิจารณาจึงให้นำญัตติ รายงาน และข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ในเรื่องนั้น พร้อมทั้งความเห็นของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเสนอคณะรัฐมนตรีในคราวเดียวกัน

/๒. ในกรณีที่...

๒). ในกรณีที่ยุติติ รายงาน หรือข้อสังเกตของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเกี่ยวข้องหลายแห่ง ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณากำหนดให้มีหน่วยงานกลางในการรวบรวมผลการดำเนินการตามยุติติ รายงาน และข้อสังเกตดังกล่าวของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมาสรุป แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ลงมติเห็นชอบตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ โดยให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐแจ้งผลการดำเนินการให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวและสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรียังไม่ได้รับทราบผลการดำเนินการ ให้รายงานนายกรัฐมนตรีทราบหรือพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ให้นำเรื่องการแจ้งผลการดำเนินการดังกล่าวมาใช้ในการตอบกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาด้วยโดยอนุโลม

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ กำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง พิจารณายุติติ รายงาน หรือข้อสังเกตของคณะกรรมการสามัญหรือวิสามัญ ว่าสมควรจะดำเนินการตามยุติติ รายงาน และข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ในเรื่องนั้น พร้อมทั้งความเห็นของส่วนราชการและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเสนอคณะรัฐมนตรีในคราวเดียวกัน เพื่อให้รัฐบาลพิจารณาดำเนินการ

๓.สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมวิชาการเกษตรได้รวบรวมผลการดำเนินการตามรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เรื่อง การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพืชสมุนไพร จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุขแล้ว สามารถสรุปผลการดำเนินงานภาพรวมต่อรายงานดังกล่าว ดังนี้

๓.๑ ประเด็นพัฒนากฎหมายระดับรองให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

กระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินการพัฒนากฎหมายระดับรองที่มีผลบังคับใช้แล้ว จำนวน ๑๑ ฉบับ ดังนี้

กฎกระทรวง จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่

๑. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ. ๒๕๕๖

๒. กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๙

ระเบียบ จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่

๑. ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เรื่อง การจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.๒๕๕๗

๒. ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยว่าด้วยการบริหารจัดการจัดหาผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.๒๕๕๘

ประกาศ จำนวน ๗ ฉบับ ได้แก่

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๕๖ เรื่อง การกำหนดแบบเสนอชื่อแบบประวัติและบัตรเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

๒. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การกำหนดพื้นที่ภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๕๖

๓. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๕๘

๔. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๔๘

๕. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กาวเครือ) พ.ศ.๒๕๔๙

๖. ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

เรื่อง การกำหนดแบบแจ้งและแบบบัญชีแสดงรายละเอียดตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กาวเครือ) พ.ศ.๒๕๔๙ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.๒๕๔๒

๗. ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เรื่อง การกำหนดแบบแจ้งและแบบบัญชีแสดงรายละเอียดตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กาวเครือ) พ.ศ.๒๕๔๙ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.๒๕๔๙ กองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

๓.๒ ประเด็นพัฒนากฎหมายระดับรองภายใต้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

๑). กระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินการร่างกฎกระทรวง ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จำนวน ๖ ฉบับ คือ

๑. ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการประกาศกำหนดตำรับยาแผนไทยของชาติ หรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ พ.ศ.

๒. ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการประกาศกำหนดตำรับยาแผนไทยทั่วไป หรือตำราการแพทย์แผนไทยทั่วไป พ.ศ.

๓. ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขอรับอนุญาตข้อจำกัดสิทธิ และค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์จากตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ พ.ศ.

๔. ร่างกฎหมายว่าด้วยการขอจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การสอบสวนและการพิจารณาวินิจฉัย แบบหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย พ.ศ.

๕. ร่างกฎกระทรวงกำหนดการอนุญาตให้ใช้สิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยของผู้ทรงสิทธิและการเพิกถอนการอนุญาตให้ใช้สิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยของนายทะเบียน พ.ศ.

๖. ร่างกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้ศึกษาวิจัย หรือส่งออกสมุนไพรควบคุม หรือจำหน่าย หรือแปรรูปสมุนไพรควบคุม เพื่อการค้า การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบแทน พ.ศ.

๒). กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้พิจารณาข้อเสนอแนวทางการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพืชสมุนไพร โดยหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

๑. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้เป็นกลไกในการกำหนดมาตรฐาน และการตรวจสอบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ดังนั้น พระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นกฎหมายที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงาน ตั้งแต่การกำหนดมาตรฐาน การตรวจสอบรับรอง การควบคุมคุณภาพมาตรฐานของพืชสมุนไพร ซึ่งถือเป็นสินค้าเกษตรได้อย่างสมบูรณ์และเหมาะสม ทั้งนี้ นับตั้งแต่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นมานั้น สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ได้ดำเนินการตราอนุบัญญัติที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาเพื่อเสริมสร้างกลไกในการปฏิบัติงานและได้มีการพัฒนาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมและเป็นปัจจุบันมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนวทางการพัฒนาพืชสมุนไพรด้านกฎหมายในบทสรุปสำหรับผู้บริหารด้วย

๒. กรมวิชาการเกษตร

- พัฒนากฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยการปรับปรุงกฎหมายให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อรองรับการนำกฎหมายไปสู่ภาคปฏิบัติที่ถูกต้องและเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาพันธุ์พืช รวมทั้งสมุนไพรเพื่อการพาณิชย์

- การวิจัยและพัฒนาผลกระทบจากการใช้กฎหมายของกรมวิชาการเกษตร เพื่อศึกษาผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายพันธุ์พืชของพืชอนุรักษ์

๓.๓ ประเด็นวิจัยและพัฒนาความรู้ และวิชาการเฉพาะด้านที่จำเป็นต่อการปรับปรุงแก้ไขหรือกำหนดกฎหมายทุกระดับให้มีความทันสมัย

กระทรวงสาธารณสุข ได้พัฒนามาตรฐานรองรับงานธุรกิจบริการสุขภาพ สอดความรู้ขึ้นทะเบียนรับรองผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ และรับรองหลักสูตรสถานศึกษาสถาบันที่ผลิตพนักงานผู้ให้บริการสปา

๓.๔ ประเด็นส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการเผยแพร่ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการบังคับใช้ ติความ และปฏิบัติตามกฎหมายที่ถูกต้องแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการระดับต่างๆ

๑). กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่ในการรับรองมาตรฐาน เพิกถอน พัฒนาเรื่อง ร้องเรียนของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ แจ้งหรือโฆษณา

๒). กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมวิชาการเกษตร มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่เป็นพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า คือเกี่ยวข้องกับกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชในมาตรา ๕๒, ๕๓ (เอกสารแนบ) โดยในมาตรา ๕๒ ได้กล่าวถึงการวิจัยและพัฒนาที่ใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า (รวมทั้งสมุนไพรที่เข้าข่ายพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า) ตามกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อประโยชน์ในทางการค้าจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๕๒ และในมาตรา ๕๓ ได้กล่าวถึงงานวิจัยและพัฒนาที่ใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า ตามกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่มีได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์ในทางการค้าให้แจ้งต่อกรมวิชาการเกษตร

๓.๕ ประเด็นกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามกฎหมายที่มีขั้นตอนและรายละเอียดชัดเจนเข้าถึงง่าย เผยแพร่แก่ประชาชนหรือผู้ประกอบการ

กระทรวงสาธารณสุข ได้ร่างกฎกระทรวงการยื่นอุทธรณ์และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ. (ผ่านการพิจารณาจากสำนักคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว)

๓.๖ ประเด็นส่งเสริมการบูรณาการระบบบริการของภาครัฐที่ถือกฎหมายแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพืชสมุนไพรให้สอดคล้องกัน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข จะพิจารณาเพื่อให้เกิดการบูรณาการระบบบริการของภาครัฐที่ถือกฎหมายแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้อง

๓.๗ ประเด็นปรับปรุงรายละเอียดการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร

กระทรวงสาธารณสุข จัดทำกฎหมายระดับรอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับสมุนไพรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้ ให้เกิดประสิทธิผล ดังนี้

๑. ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดพื้นที่ เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสมุนไพร พ.ศ.

/๒. ร่างกฎกระทรวง...

๒. ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการขออนุญาตและบริหารพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรรพ.

๓. ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสำรวจและการศึกษาวิจัยและถิ่นกำเนิดสมุนไพรรพ.

๔. ร่างระเบียบสาธารณสุข ว่าด้วยการช่วยเหลือหรือการสนับสนุนเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินของเอกชน รพ.

๕. ร่างกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการขอขึ้นทะเบียน การออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียน และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนที่ดินของเอกชนที่เป็นถิ่นกำเนิดของสมุนไพรรพ.

๓.๘ ประเด็นจัดทำฐานข้อมูลงานวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรรพ.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมวิชาการเกษตร เสนอให้มีการรวบรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรรพ. และดำเนินการจัดทำข้อมูลโดยให้แต่ละหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลเป็นของตนเอง เช่น กรมวิชาการเกษตรมีความเชี่ยวชาญในการวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพรรพ. GAP, กระทรวงสาธารณสุขมีความเชี่ยวชาญด้านสรรพคุณและการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรรพ. กระทรวงพาณิชย์มีความเชี่ยวชาญด้านการค้าขายส่งออก และให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยผ่านเชื่อมโยงระหว่างฐานข้อมูลด้วยกันโดยมีหน่วยงานคอมพิวเตอร์แห่งชาติเป็นตัวกลาง

๔. ข้อเสนอของส่วนราชการ

รับทราบผลการดำเนินการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามรายงานการพิจารณาการศึกษาของคณะกรรมการวิชาการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เรื่อง การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพืชสมุนไพรรพ.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีระ วงศ์สมุทร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมวิชาการเกษตร

สถาบันวิจัยพืชสวน

โทร. ๐ ๒๕๗๙ ๕๕๕๗ ต่อ ๑๒๓

โทรสาร ๐ ๒๕๖๑ ๔๖๖๗